

03/07/2022
ד' תמוז תשפ"ב

דו"ח "קו לעובד":

סיכום תאונות עבודה מחצית ראשונה 2022

עיקרי הדו"ח

- לפי נתוני קו לעובד, בחציון הראשון של שנת 2022 מספר הנפגעים בתאונות עבודה בחומרה בינונית וקשה הגבוה ביותר ב-4 השנים האחרונות, יש גידול במספר ההרוגים, וחודש יוני היה הקטלני ביותר. גם היום כמעט ואין חקירת תאונות בפציעה בינונית וקשה על ידי הרשויות האחראיות.
- 34 עובדים איבדו את חייהם בתאונות עבודה במחצית הראשונה של שנת 2022 (האחרון נהרג שעות בודדות טרם סגירת דו"ח זה ב-30/6), כמחצית (44%) בענף הבנייה. שיעור ההרוגים בענף החקלאות גבוה יותר מפי 4 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ובשנה שקדמה לה (9 לעומת 2), מתוכם 5 נהרגו בשל התהפכות רכב עבודה.
- הגורמים המרכזיים בכלל הענפים לתאונות העבודה הקטלניות בחציון הראשון של שנת 2022 הם נפילה מגובה (44%) ופגיעה מרכב עבודה (25%).
- מינהל הבטיחות הוציא 1,742 צווי בטיחות במחצית הראשונה של השנה, אך העילות המרכזיות קשורות לחשמל, מעליות ודודים (468 צווים סה"כ) ובמרבית הצווים לא נרשמה העילה (921 צווים). מתוך כלל הצווים, 1,341 צווים ניתנו בענף הבנייה (מעל 75%).
- נכון להיום, 60 מפקחים מוקצים לאתרי בנייה, ו-10 מפקחים בלבד לכלל הענפים ותחומי העיסוק האחרים של המינהל.
- הרשויות המקומיות בהן היו הכי הרבה תאונות עבודה במחצית הראשונה לשנת 2022 הן תל אביב (15), חיפה (14), רמלה (11) ופתח תקווה (10), אך אין התאמה למס' צווי הבטיחות שהוצאו ברשויות אלו. נכון להיום אין שיתוף פעולה מספק בין רשויות מקומיות ומינהל הבטיחות, והמפקחים מטעמן ככלל אינם פועלים בנושאי בטיחות בעבודה.
- חרף התחייבויות משרדי הממשלה השונים לנקיטת צעדים אופרטיביים להבטחת הבטיחות בענף הבנייה, האחראי על כמחצית מתאונות העבודה בישראל, מרבית ההתחייבויות עדיין מצויות על הנייר בלבד מאז נובמבר 2018.
- היעדר רשות לאומית לבטיחות בעבודה, המכוונת את המדיניות בתחום בכלל הענפים, וקובעת את סדרי עדיפויות בהתאם לצורכי המשק, הוא אחת הסיבות המרכזיות לבטיחות הירודה בשוק העבודה הישראלי.

הדו"ח הזה מוקדש לעובדים שאיבדו את חייהם בשנת 2022, ולפצועים בתאונות עבודה, שחייהם לעולם לא יחזרו להיות כשהיו.

א. נתונים על תאונות עבודה, פצועים והרוגים

בחציון הראשון של 2022 היו 271 תאונות עבודה מתוכן היו 260 פצועים ברמת חומרה בינוני ומעלה, ומתוכם 34 הרוגים. בטבלה להלן הפירוט המלא של תאונות העבודה לפי חודש:

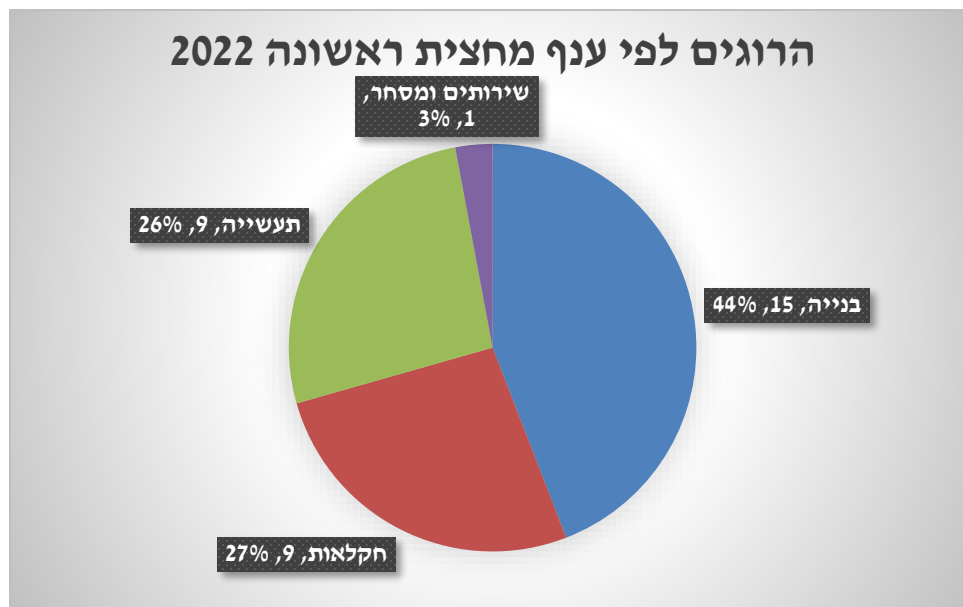
חודש	תאונות עבודה שתועדו	מתוכן פצועים (בינוני ומעלה)	מתוכם מספר הרוגים
ינואר	41	40	8
פברואר	47	46	5
מרץ	50	47	6
אפריל	31	31	5
מאי	45	41	6
יוני	57	55	4
סה"כ	270	260	34

* הטבלה מתבססת על איסוף ותיעוד של 'קו לעובד' לדיווחים של ארגוני ההצלה ומשטרת ישראל ומעודכנת ליום 30/6.

ענף הבנייה - הענף המסוכן ביותר והמוביל במספר התאונות הקטלניות והקשות - כ-62% מתאונות העבודה הבינוניות והקשות במחצית הראשונה של 2022 התרחשו בענף הבנייה (160 מתוך 260), ו-44% מההרוגים היו בענף זה (15 מתוך 34). חומרת נתונים אלו מקבלת משנה תוקף, בצל העובדה שרק 11% מכלל המועסקים במגזר העסקי, מועסקים בענף הבנייה¹.

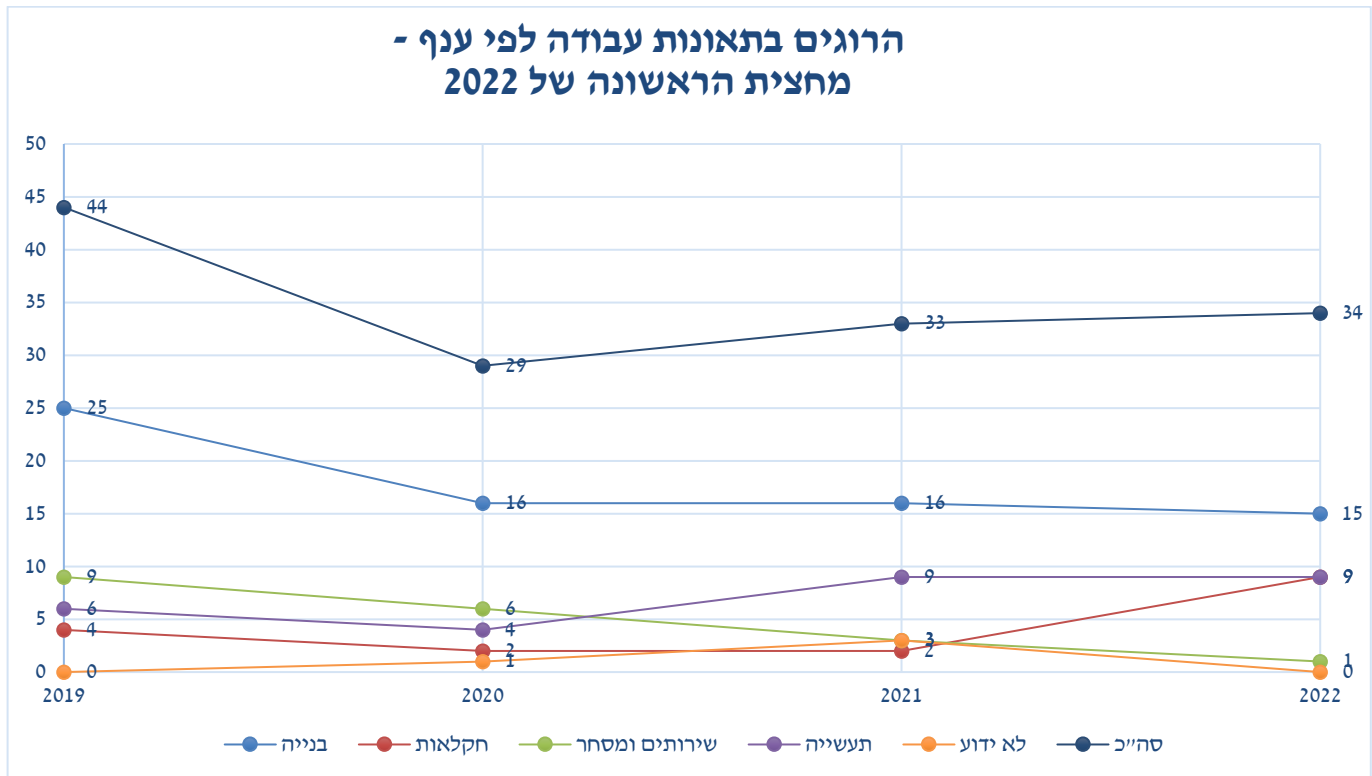
ב.1 הרוגים בתאונות עבודה

בחציון הראשון של שנת 2022 היו 34 הרוגים, מתוכם 15 בענף הבנייה, ומספר ההרוגים בענף החקלאות בחציון זה גבוה ביותר מפי ארבע בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ובשנה שקדמה לה (9 לעומת 2). בתרשים להלן חלוקת הרוגים בתאונות עבודה לפי ענף:

¹ על פי נתוני בנק ישראל ליום 1/5/2022 על שוק העבודה ודמוגרפיה – תעסוקה ושכר.

בתרשים להלן, מספר ההרוגים בתאונות עבודה בכל הענפים ולפי חומרה, במחצית הראשונה של השנים 2019-2022:

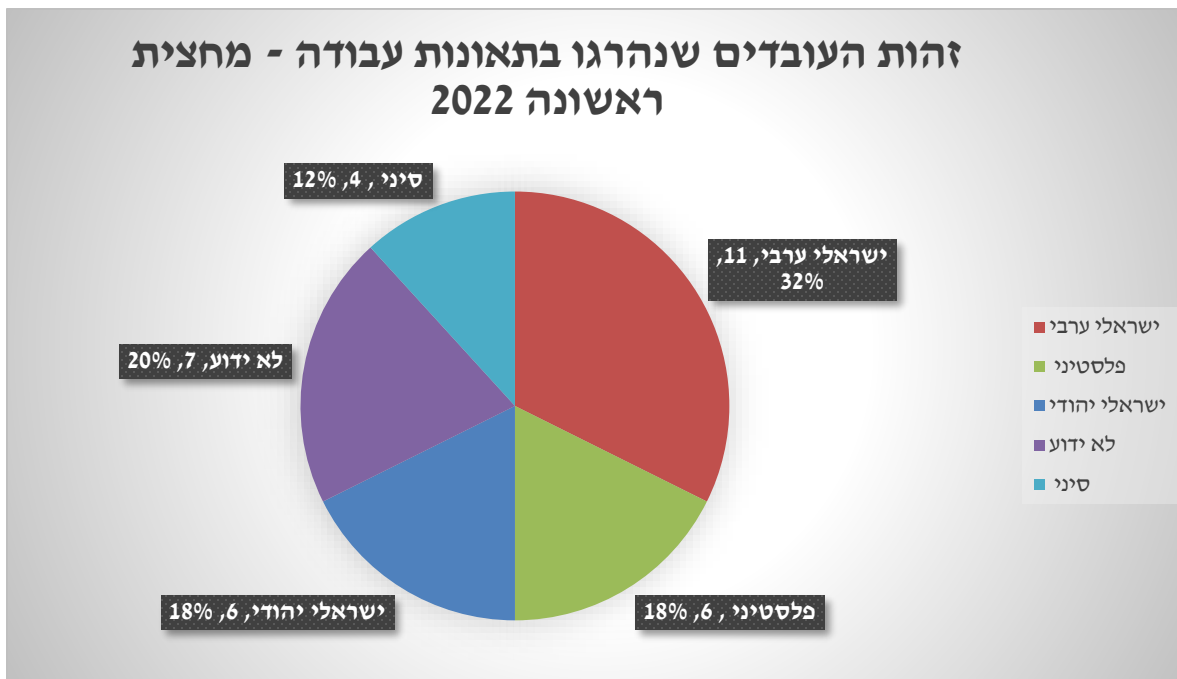
ענף הבנייה - הענף המוביל במספר ההרוגים – מספר ההרוגים במחצית הראשונה ירד במעט בהשוואה למספר ההרוגים במחצית הראשונה של שנת 2021 ושנת 2020 (15 לעומת 16 ו-16 בהתאמה).

חקלאות - בענף 'חקלאות' נרשמה עלייה משמעותית של הרוגים בתקופה זאת לעומת התקופה המקבילה בשנה שעברה ובשנה שלפני כן (9 לעומת 2, בהתאמה), **מתוכם 5 בשל התהפכות רכב עבודה** (טרקטור/מלגזה).

בטבלה שלהלן מספר ההרוגים בתאונות עבודה בכל הענפים ולפי ענף, במחצית הראשונה של השנים 2019-2022:

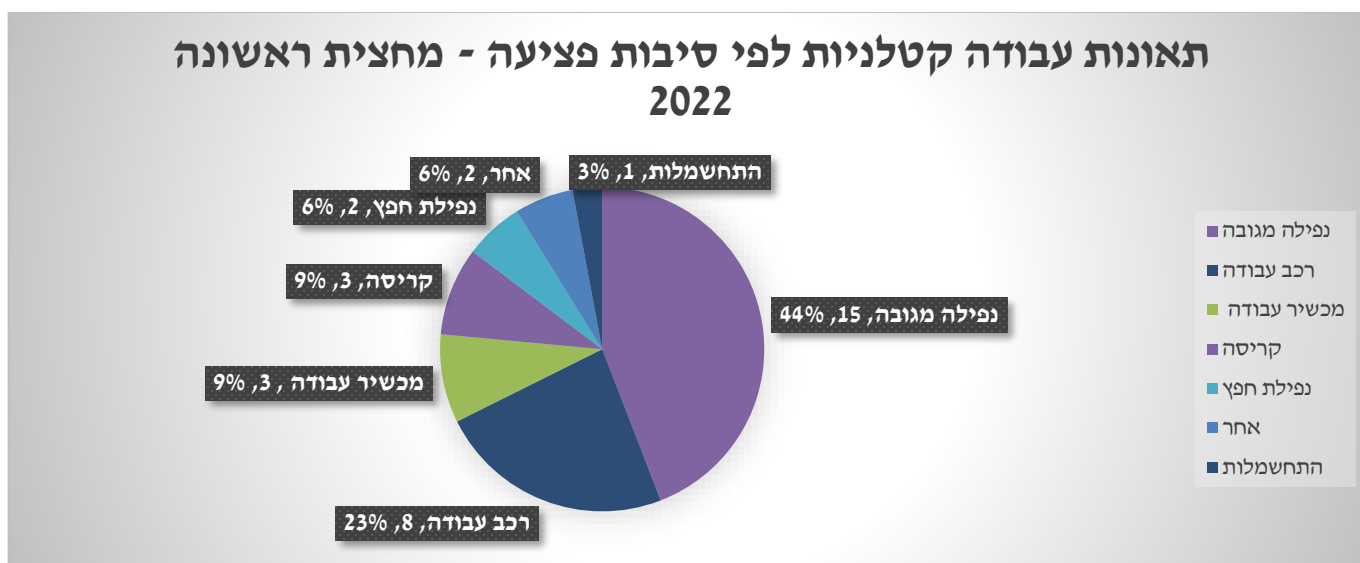
ענף	2022	2021	2020	2019
בנייה	15	16	16	25
חקלאות	9	2	2	4
שירותים ומסחר	1	3	6	9
תעשייה	9	9	4	6
אחר/ לא ידוע	0	3	1	0
סה"כ	34	33	29	44

התרשים שלהלן מפרט את זהות קורבנות תאונות עבודה במחצית הראשונה של שנת 2022:

כשליש מההרוגים בתאונות עבודה במחצית הראשונה של שנת 2022 היו ערבים אזרחי ישראל (32%), וכחמישית מההרוגים היו פלסטינים (18%).

בתרשים הבא הסיבות המרכזיות לתאונות קטלניות במחצית הראשונה של שנת 2022:

כמעט מחצית מהתאונות הקטלניות נגרמות בשל נפילה מגובה (44%), וכרבע מתאונות העבודה הקטלניות במשק נגרמות על ידי כלי רכב (23%), כמו למשל בהתהפכות טרקטורון, פגיעה מטרקטור או דריסה על ידי מלגזות.

בטבלה להלן פירוט גורמים לתאונות קטלניות לפי ענף:

גורם לתאונה	ענף הבניה	ענף התעשייה	מסחר ושירותים	חקלאות	סה"כ
	14 תאונות / 15 הרוגים	9 תאונות / 9 הרוגים	1 תאונות / 1 הרוגים	9 תאונות / 9 הרוגים	33 תאונות / 34 הרוגים
נפילה מגובה	10 תאונות/הרוגים	5 תאונות/הרוגים			15 תאונות/הרוגים
נפילת חפץ	1 תאונות/הרוגים		1 תאונות/הרוגים		2 תאונות/הרוגים
קריסה	2 תאונות/3 הרוגים				2 תאונות/3 הרוגים
רכב עבודה	1 תאונות/הרוגים	1 תאונות/הרוגים		6 תאונות/הרוגים	8 תאונות/הרוגים
מכשיר עבודה		2 תאונות/הרוגים		1 תאונות/הרוגים	3 תאונות/הרוגים
התחשמלות		1 תאונות/הרוגים			1 תאונות/הרוגים
טביעה				1 תאונות/הרוגים	1 תאונות/הרוגים
אחר				1 תאונות/הרוגים	1 תאונות/הרוגים

* ב-1 תאונות היה יותר מהרוג אחד, הטבלה מציגה את הפילוח לפי מספר התאונות, ומתוכן את מספר ההרוגים בתאונות אלו.

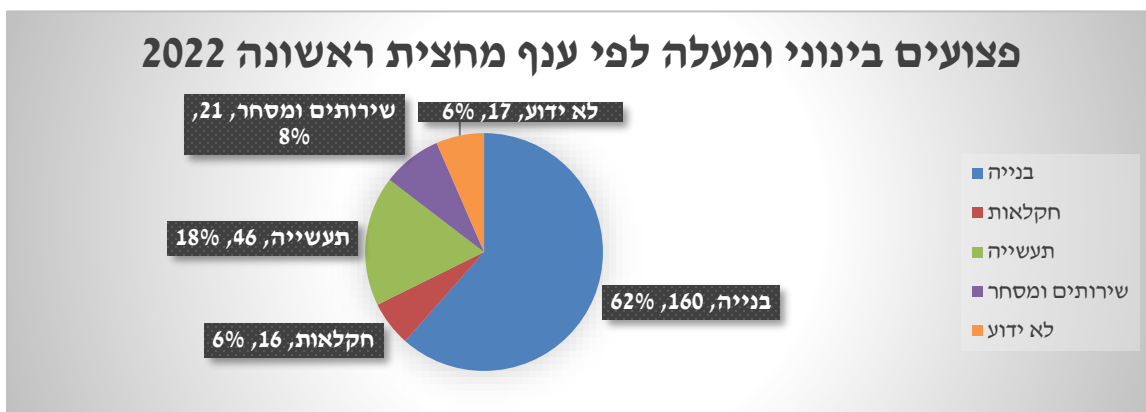
ענף החקלאות - פגיעה מכלי רכב היא הסיבה העיקרית לתאונות הקטלניות בענף החקלאות (6 מתוך 9 קטלניות – 67%).

ענף הבנייה - נפילה מגובה (10 מתוך 15 – 67%) וקריסה (3 מתוך 15 – 2%) הגורמים העיקריים להרוגים בעבודה בענף.

ענף התעשייה - נפילה מגובה היא הגורם המרכזי למוות בתאונת עבודה (5 מתוך 9 – 56%), ואחריו פגיעה ממכשיר עבודה (2 מתוך 8 – 25%).

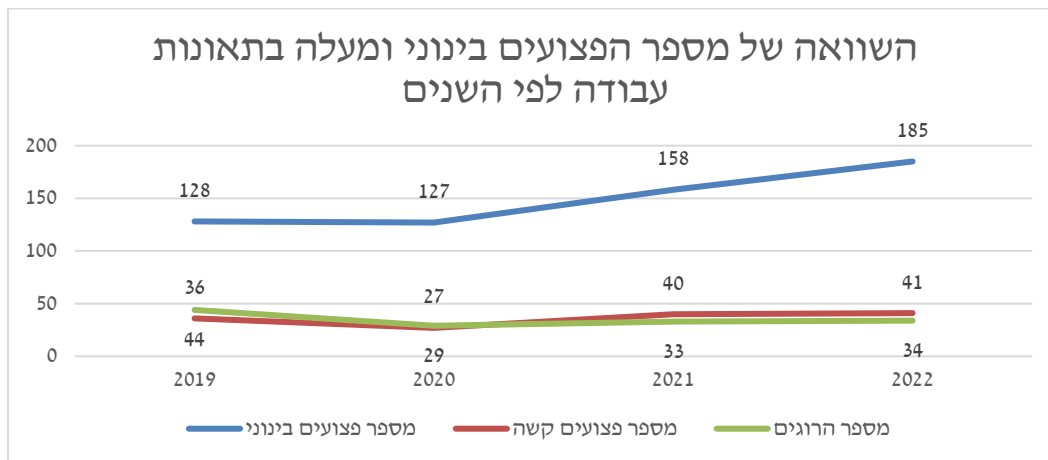
2.ב פצועים בינוני ומעלה בתאונות עבודה

בחציון הראשון של שנת 2022 מתוך 259 תאונות ברמת חומרה בינוני ומעלה, היו 185 פצועים בינוני, 42 פצועים קשה ו- 32 הרוגים. מתוך הפצועים ברמת חומרה בינוני ומעלה, 159 (כ-62%) היו בענף הבנייה. בתרשים להלן פילוח פצועים בתאונות עבודה במחצית הראשונה של שנת 2022 לפי ענף:

גם במחצית הראשונה של שנת 2022 ענף הבנייה היה קטלני במיוחד, אך ישנו גידול משמעותי בענף החקלאות בהשוואה לשנים הקודמות, והענף עומד היום על 6% מכלל הפצועים בינוני ומעלה. גם ענף התעשייה בלט במספר הפצועים בחומרה בינונית ומעלה, בשיעור שעומד על כחמישית מכלל התאונות בהן עובד נפצע ברמת חומרה בינונית ומעלה (18%).

בתרשים להלן, השוואת תאונות עבודה בכל הענפים לפי חומרת פציעה, במחצית הראשונה של השנים 2019-2022:

המחצית הראשונה של שנת 2022 הייתה קטלנית במיוחד. מספר הפצועים בינוני הוא הגבוה בארבע השנים האחרונות, ישנה עלייה במספר הפצועים קשה ובמספר הרוגים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ובשנה שקדמה לה. בענף החקלאות מספר הרוגים הוא חסר תקדים בארבע השנים האחרונות ואולי אף יותר.

בטבלה הבאה הסיבות המרכזיות לכלל התאונות ברמת חומרת פציעה בינונית ומעלה לפי ענף במחצית הראשונה של 2022:

גורם לתאונה	בנייה	תעשייה	מסחר	חקלאות	אחר/ לא צוין	סה"כ
	160 תאונות	46 תאונות	21 תאונות ושירותים	16 תאונות	17 תאונות	260 תאונות
נפילה מגובה	100 תאונות	14 תאונות	12 תאונות		9 תאונות	135 תאונות
נפילת חפץ	30 תאונות	10 תאונות	3 תאונות	1 תאונות	3 תאונות	47 תאונות
קריסה	3 תאונות					3 תאונות
רכב עבודה	6 תאונות	6 תאונות	3 תאונות	10 תאונות	2 תאונות	27 תאונות
מכשיר עבודה	7 תאונות	6 תאונות	2 תאונות	1 תאונות		16 תאונות
התחשמלות	7 תאונות	1 תאונות			1 תאונות	9 תאונות
אחר/ לא צוין	7 תאונות	9 תאונות	1 תאונות	4 תאונות	2 תאונות	23 תאונות

הסיבות המרכזיות לתאונות העבודה בחומרת פציעה בינונית ומעלה – נפילה מגובה, נפילת חפץ ותאונה עם רכב עבודה. נפילה מגובה מהווה הגורם מספר אחת לתאונות עבודה בהן חומרת הפציעה היא בינונית ומעלה בכל הענפים, ומהוות 52% מסך התאונות, בעוד שבענף התעשייה העילה המרכזית היא נפילה מגובה (30%) ואחריה נפילת חפץ (22%), בענף החקלאות הגורם המרכזי לתאונות ברמת פציעה בינונית ומעלה הוא רכב עבודה (62.5%).

ב. נתונים על צווי בטיחות שהוציא מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית

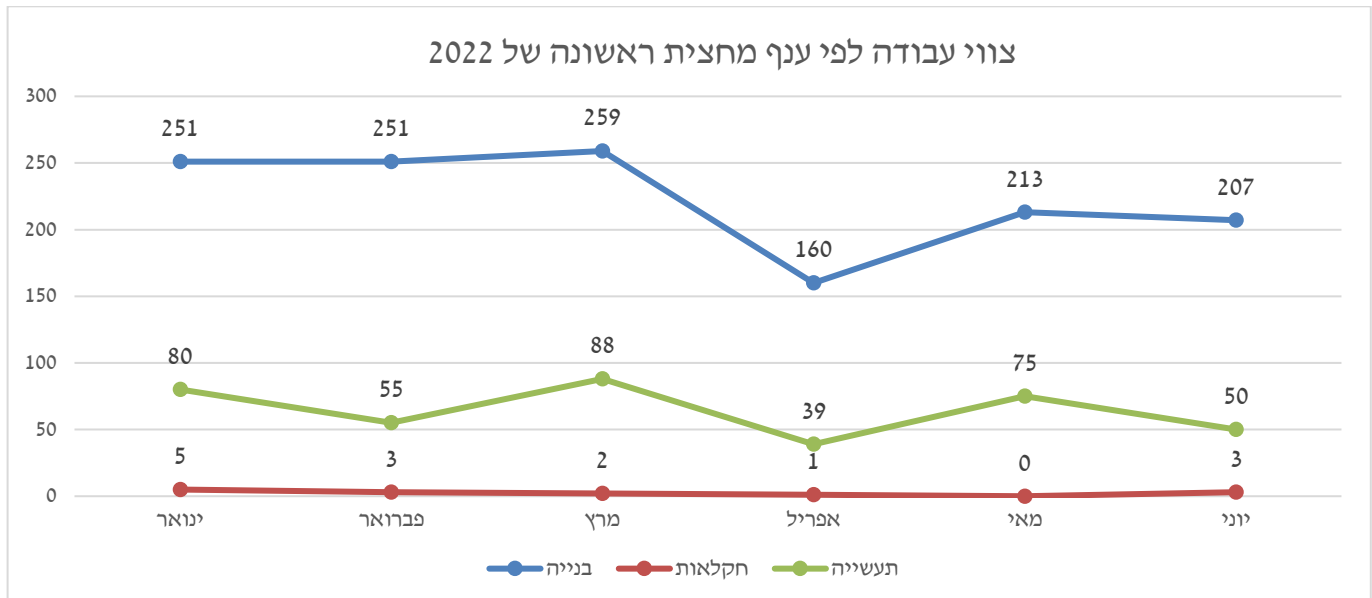
צווי בטיחות הם צווים אשר מוטלים על ידי מפקחי מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית בזרוע העבודה, שכיום נמצאת במשרד הכלכלה. הצווים ניתנים בגין ליקויי בטיחות שנמצאו באתרי עבודה בענפים השונים, והמפקח מצא שהליקויים מהווים סכנה לשלומם או בריאותם של אדם. בצו הבטיחות מפורט האם יש לעצור את העבודה באזור ספציפי, במתקן, במכונה או במקום העבודה או אתר הבנייה בכללותו, עד לתיקון הליקוי הבטיחותי, הרחקת הגורם המסכן, וקבלת אישור על ביצוע הנחיות הצו ממינהל הבטיחות.

במחצית הראשונה של שנת 2022 ניתנו 1,742 צווי בטיחות על ידי מפקחי המינהל, מתוכם 1,341 בענף הבנייה (77%). בטבלה להלן הפירוט המלא של צווי בטיחות לפי חודש לפי ענף:

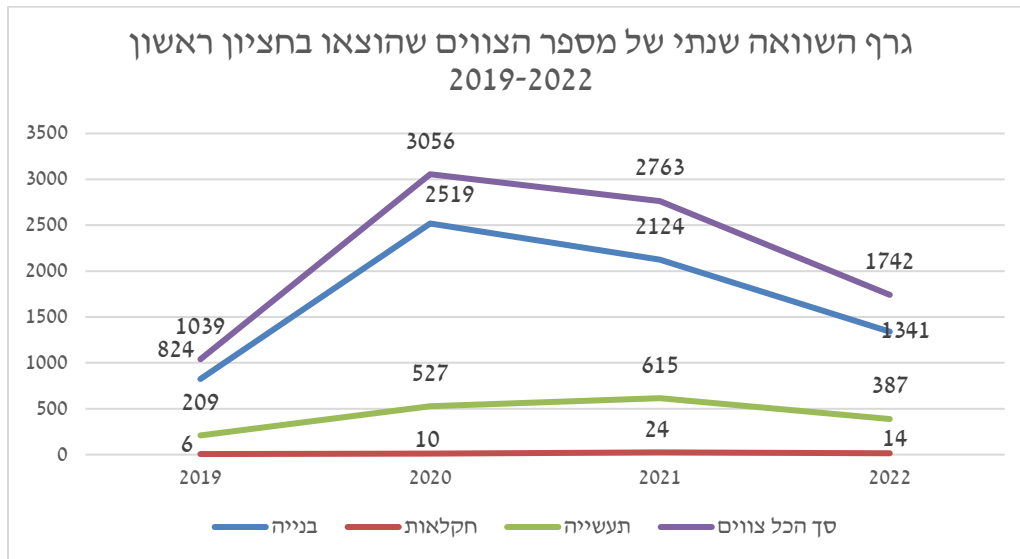
חודש	ענף בנייה	ענף תעשייה	ענף חקלאות	סה"כ
ינואר	251	80	5	336
פברואר	251	55	3	309
מרץ	259	88	2	349
אפריל	160	39	1	200
מאי	213	75	0	288
יוני	207	50	3	260
סה"כ	1,341	387	14	1,742

*הטבלה מתבססת על נתוני מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית ומעודכנת ליום 27/6.

בתרשים הבא ניתן לראות פילוח הצווים לפי ענף במחצית הראשונה של שנת 2022:

ניתוח השוואתי של פילוח הצווים לפי ענף במחצית הראשונה של השנים 2019-2022 :

ההשוואה השנתית מלמדת על ירידה משמעותית במספר צווי הבטיחות שהוצאו למעסיקים בשנת 2022 (שיעור הצווים שניתנו בשנת 2022 עד כה עומד על 63% בלבד מהתקופה המקבילה אשתקד) (1,742 לעומת 2,763 בחציון ראשון בשנת 2021), וזאת למרות הגידול במספר תאונות העבודה בחומרת פציעה בינונית ומעלה בשנת 2022.

ניתן בבירור לראות שישנם ענפים בהם כמעט ולא מוטלים צווי בטיחות, למרות טענות ארגוני חברה אזרחית על בעיות מערכתיות והפרות שיטתיות וחוזרות, כמו ענף החקלאות. במדינת ישראל יש 17,417 משקים חקלאיים², לעומת 10 מפקחים בלבד שאמונים על האכיפה, הפיקוח והגיהות בכל הענפים במשק כולל חקלאות (חוץ מענף הבנייה, שם יש 60 מפקחים ייעודיים נכון להיום). על כן, למרות שבמחצית הראשונה של שנת 2022 נהרגו 7 עובדים בענף החקלאות, לא ננקטו כמעט צעדי הרתעה ומניעה, ובשנת 2022 הוצאו עד כה רק 14 צווי בטיחות למעסיקים בענף זה.

1.ב נתונים על חברות בנייה וצווי בטיחות

שיאניות צווי הבטיחות במחצית הראשונה של שנת 2022 הן חברת בוני מסד הצפון ב.מ.ה. בע"מ (11 צווי בטיחות), וחברת וליד גרייב בע"מ, דוד כהן משבט בע"מ וחברת בן שטרית אלי בע"מ (8 צווי בטיחות לכל אחת). הטבלה להלן מציגה את החברות שקיבלו מעל חמישה צווי בטיחות במחצית הראשונה של שנת 2022 :

שם החברה	מספר הצווים	קבלן מוכר	סנקציה שהוטלה
בוני מסד הצפון ב.מ.ה. בע"מ	11	לא	ביום 18/5/2022 רשם הקבלנים עשה שימוש בסמכותו והורה על ביטול רישום החברה בפנקס.

² על פי [מפקד החקלאות](#) שבוצע על ידי הלמ"ס בשנת 2017, והתפרסם ב-11/11/2021.

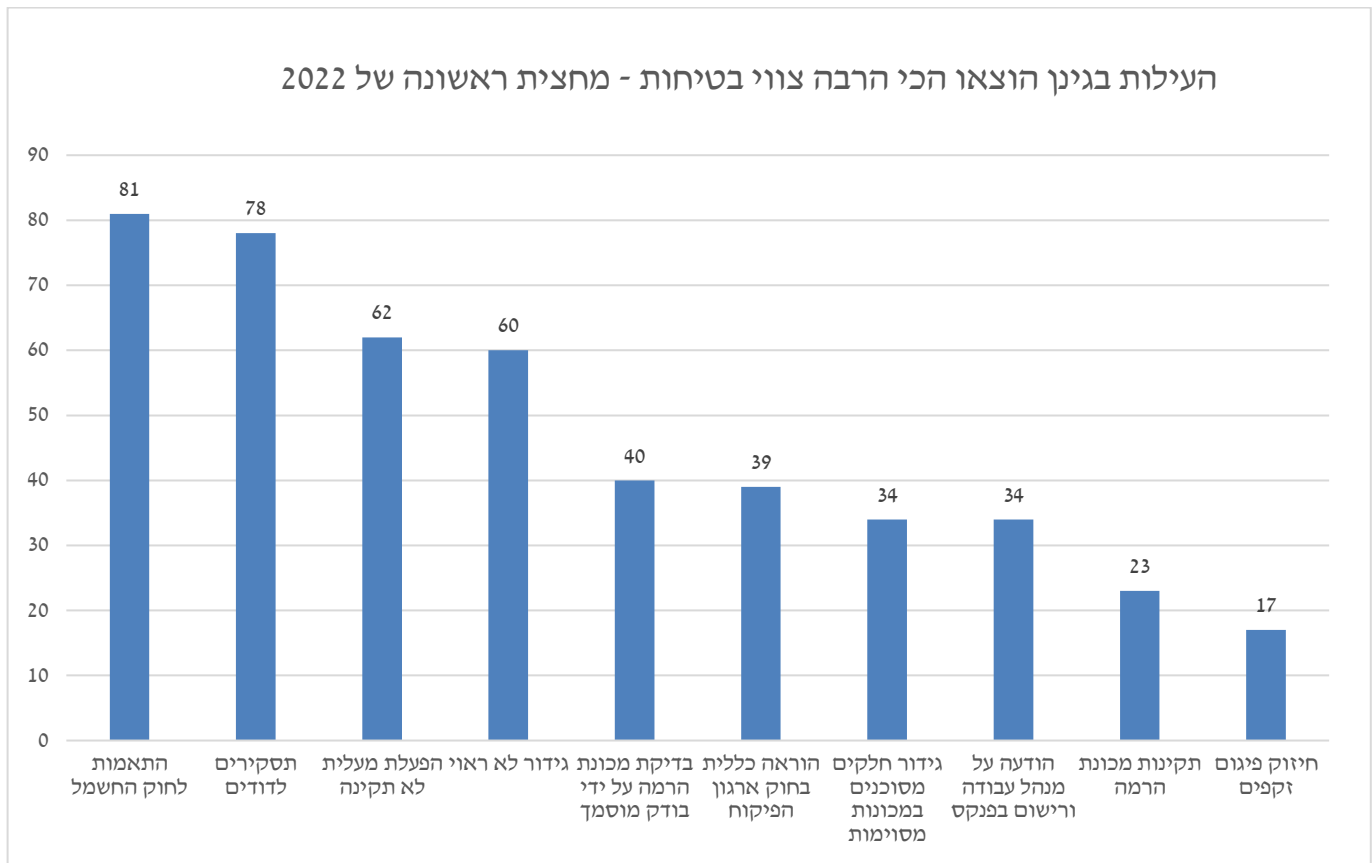

בוצע שימוע על ידי רשם הקבלנים ורישיונה הותלה ביום 23/2/2022 ל-3 שנים. עם זאת, רשם הקבלנים החריג 19 פרויקטים ואישר לחברה להמשיך לבצע אותם. בשניים מהפרויקטים שהוחרגו ניתנו צווי בטיחות בחודש מאי 2022.	לא	8	וליד גרייב בע"מ
אין מידע אצל רשם הקבלנים, ולכן לא ברור האם בוצע שימוע. מכיוון שמינהל הבטיחות ורשם הקבלנים לא מפרסמים את רשימת הקבלנים שמועברים לרשם הקבלנים לצורך שקילת הטלת סנקציות, לא ברור האם נשקלים סנקציות בגין הפרות הבטיחות.	לא	8	דוד כהן משבט בע"מ
אין מידע אצל רשם הקבלנים, ולכן לא ברור האם בוצע שימוע. מכיוון שמינהל הבטיחות ורשם הקבלנים לא מפרסמים את רשימת הקבלנים שמועברים לרשם הקבלנים לצורך שקילת הטלת סנקציות, לא ברור האם נשקלים סנקציות בגין הפרות הבטיחות.	לא	8	בן שטרית אלי בע"מ
אין מידע אצל רשם הקבלנים, ולכן לא ברור האם בוצע שימוע. מכיוון שמינהל הבטיחות ורשם הקבלנים לא מפרסמים את רשימת הקבלנים שמועברים לרשם הקבלנים לצורך שקילת הטלת סנקציות, לא ברור האם נשקלים סנקציות בגין הפרות הבטיחות.	לא	8	רנלורן בניה ופיתוח בע"מ
ביום 27/4/2022 רשם הקבלנים עשה שימוש בסמכותו והורה על התליית רישיון על תנאי לשנה והטלת קנס. עם זאת, לאחר התליית הרישיון על תנאי ניתנו בחודש יוני 2022 עוד 3 צווי בטיחות לחברה, ולא ברור האם התקיים התנאי להתליית רישיון.	כן	7	שתית בע"מ
ביום 4/1/2022 רשם הקבלנים עשה שימוש בסמכותו והורה על התליית רישיון על תנאי לשנה למשך שלוש שנים. עם זאת, לאחר ההתליה על תנאי, בשנת 2022 ניתנו עד כה 7 צווי בטיחות לחברה, ולא ברור האם התקיים התנאי להתליית רישיון.	כן	6	א.ח. האלד לבנייה בע"מ
אין מידע אצל רשם הקבלנים, ולכן לא ברור האם בוצע שימוע. מכיוון שמינהל הבטיחות ורשם הקבלנים לא מפרסמים את רשימת הקבלנים שמועברים לרשם הקבלנים לצורך שקילת הטלת סנקציות, לא ברור האם נשקלים סנקציות בגין הפרות הבטיחות.	לא	6	אפטרון יזמות בע"מ
ביום 18/1/2022 רשם הקבלנים עשה שימוש בסמכותו והורה על התליית רישיון על תנאי לשלוש שנים למשך שלוש שנים והטלת קנס. עם זאת, בשנת 2022 ניתנו עד כה 6 צווי בטיחות לחברה, ולא ברור האם התקיים התנאי להתליית רישיון.	לא	6	רימון בדעאן בע"מ
ביום 14/12/2021 רשם הקבלנים עשה שימוש בסמכותו והורה על התליית רישיון על תנאי לשלוש שנים למשך שלוש שנים והטלת קנס. עם זאת, בשנת 2022 ניתנו עד כה 6 צווי בטיחות לחברה, ולא ברור האם התקיים התנאי להתליית רישיון.	כן	6	בונה רינה - בניה ופיתוח (2000) בע"מ
אין מידע אצל רשם הקבלנים, ולכן לא ברור האם בוצע שימוע. מכיוון שמינהל הבטיחות ורשם הקבלנים לא מפרסמים את רשימת הקבלנים שמועברים לרשם הקבלנים לצורך שקילת הטלת סנקציות, לא ברור האם נשקלים סנקציות בגין הפרות הבטיחות.	לא	6	אסטרא גרופ בניה בע"מ
אין מידע אצל רשם הקבלנים, ולכן לא ברור האם בוצע שימוע. מכיוון שמינהל הבטיחות ורשם הקבלנים לא מפרסמים את רשימת הקבלנים שמועברים לרשם הקבלנים לצורך שקילת הטלת סנקציות, לא ברור האם נשקלים סנקציות בגין הפרות הבטיחות.	כן	6	תאופיק זידאן בע"מ

ב. נתונים על עילות צווי הבטיחות

ההוראות הנפוצות ביותר להוצאת צו בטיחות הן אי עמידה בדרישות חוק החשמל, תשי"ד-1954, והתקנות מכוחו (81 צווים בחודשים הראשונים לשנת 2022), אי מסירת תסקיר על ידי בודק מוסמך או בודק דוודים מוסמך על פי פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל - 1970 (78 צווים), ופגם במעלית שבוצע לה תסקיר לפי פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל - 1970 (62 צווים).

התרשים הבא מפרט את עשרת העילות הנפוצות ביותר למתן צווי בטיחות במחצית הראשונה של שנת 2022 ולאחריה טבלה שמפנה להוראת הדין המלאה:

הפנייה לסעיף המדויק	מספר צווים	ציטוט הסעיף
תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה) התשמ"ח-1988 סעיף 163.א) (א) מבנה וקיום	81	מבצע בניה אחראי לכך שכל ציוד, אבזרים ומיתקנים חשמליים הנמצאים או המותקנים באתר יתאימו לדרישות חוק החשמל, תשי"ד-1954, והתקנות שהותקנו לפיו, תקנות הבטיחות בעבודה (חשמל), תשמ"ו-1986, ולתקנים הישראליים שענינם חשמל כמשמעותם בחוק התקנים, תשי"ג-1953.
פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל - 1970 סעיף 119.א) (א) תסקירים	78	בודק מוסמך או בודק דוודים מוסמך שעשה בדיקה לענין הוראות סימנים הי' עד ז' או י" עד י"ג לפרק זה ימסור, תוך 14 יום מעשיית הבדיקה, תסקיר על תוצאות בדיקתו לתופש המפעל, והעתקו למפקח העבודה האזורי, ואולם לגבי מפעלים של מערכת הבטחון יועבר העתק התסקיר למפקח עבודה אזורי שאישר לכך שר הבטחון.

נמצא על פי תסקיר כאמור בסעיפים 59א או 60 פגם שבגללו אין המעלית ראויה לשימוש, לא תופעל המעלית עד לתיקונו.	62	פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל - 1970 סעיף 60א. איסור הפעלה
(א) משטח עבודה ומדרכת מעבר שמהם עלול אדם ליפול לעומק העולה על 2 מטר יהיו גדורים על ידי - (1)אזן יד ואזן תיכון מתאימים ובחוזק נאות למניעת נפילת אדם ; (2)לוחות רגליים בגובה מתאים.	60	תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה) התשמ"ח-1989 סעיף 9.9(א) גידור
מכונת הרמה על כל חלקיה תיבדק ביסודיות, לפחות אחת לארבעה עשר חדשים, על ידי בודק מוסמך.	40	פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל - 1970 סעיף 81 בדיקה
(א) בסעיף זה - "אתר בנייה שאינו מוסדר - "אתר בנייה שלא הוצג בו שלט כנדרש בתקנה 7 לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), התשמ"ח-1988 ; "מחזיק במקום העבודה - "כהגדרתו בסעיף 172א לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970 ; "פעילות באתר - "למעט עבודה שנעשתה בהתאם להיתר שנתן המפקח לפי סעיף קטן (ה) ; "צו הפסקת עבודה - "צו שניתן לפי סעיף קטן (ב) ; "שכר רגיל - "כהגדרתו בחוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א-2001.	39	חוק ארגון הפיקוח על העבודה (תיקון מס' 10) התשע"ו-2016 סעיף 6א. (א) צווי בטיחות (תיקון מס' 10) (התשע"ו-2016)
כל אחד מחלקים אלה יגודר לבטח : במכונות שאינן מניע ראשי או ממסרת - כל חלק מסוכן שבהן	34	פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל - 1970 סעיף 37. (4) חלקים הטעונים גידור
מבצע בניה יודיע למפקח העבודה האזורי, עם התחלת פעולת הבניה, את שמו, גילו, מענו, השכלתו המקצועית ונסיונו בעבודת בניה של מנהל העבודה וכן ירשום בפנקס הכללי את שמו ומענו של מנהל העבודה.	34	תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה) התשמ"ח-1990 סעיף 2.2(ב) מינוי מנהל עבודה
מכונת הרמה על כל חלקיה תהיה ממבנה טוב, מחומר בריא, מחוזק מספיק וללא פגם גלוי, ותקויים כראוי.	23	פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל - 1970 סעיף 80 מבנה וקיום
לפיגום זקפים יהיו חיזוקים אלכסוניים במספר מספיק להבטחת יציבות הפיגום.	17	תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה) התשמ"ח-1991 סעיף 43. (א) חיזוק פיגום זקפים

בגין עשר הוראות דין אלו הוצאו 468 צווי בטיחות במחצית הראשונה של שנת 2022. 353 צווי בטיחות הוצאו על הוראות דין אחרות, ובגין 921 צווי בטיחות מינהל הבטיחות לא ציין בפרסום שלו בגין איזו הוראת דין ניתן צו הבטיחות לקבלן (במקרים רבים נרשם בגין "ליקויי בטיחות רבים" בלא פירוט).

3.ב נתונים על רשויות מקומיות שיאניות תאונות העבודה וצווי הבטיחות שניתנו בהן

להלן, פירוט הרשויות המקומיות עם למעלה מחמש תאונות עבודה ביותר במחצית הראשונה של שנת 2022, ולשם השוואה, מספר צווי הבטיחות שניתנו בהן לאותה תקופה :

מספר צווי בטיחות	מספר התאונות	הרשויות עם הכי הרבה תאונות
62	15	תל אביב
68	14	חיפה
15	11	רמלה

107	10	פתח תקווה
136	8	ירושלים
23	8	אשקלון
20	7	נתניה
53	6	ראשון לציון
28	5	קרית גת

למרות שבתל אביב (15) וחיפה (14) נרשמו מספר תאונות העבודה הרבות ביותר ברמת פציעה בינונית ומעלה במחצית הראשונה של שנת 2022, מידת הפיקוח והאכיפה נמוכה בהשוואה לרשויות אחרות (בתל אביב ניתנו 62 צווים ובחיפה 68 בלבד, בעוד שבפתח תקווה ניתנו 107 צווי בטיחות). ברמלה נרשמו 15 צווי בטיחות בלבד למרות שהיא העיר השלישית בשיעור מספר תאונות העבודה ברמת פציעה בינונית ומעלה.

ג. צעדים נדרשים ליישום מיידי למען צמצום מספר תאונות העבודה

הנתונים המתוארים בדו"ח זה מהווים המשך ישיר לתמונת המצב שעלתה מדו"חות קו לעובד בשנים האחרונות, ולמעשה אף מעידים על החמרה במישורים מסוימים. המציאות בשטח מלמדת שגם היום עובדים רבים עדיין מופקרים לגורלם, אין הרתעה אמיתית וצווי הבטיחות שמוטלים על מפרי בטיחות לא משיגים את מטרתם, והרגולציה אשר נועדה להגן על העובדים ולצמצם את חשיפתם לתאונות או מחלות תעסוקתיות, מתעכבת במשרדי הממשלה השונים מזה שנים.

להלן כמה מהצעדים המידיים שנדרשים למען צמצום מספר תאונות העבודה בישראל:

א. (אי) הקמת רשות לאומית לבטיחות ובריאות תעסוקתית –

"הועדה הציבורית לקידום הבטיחות והבריאות התעסוקתית" הגישה את המלצותיה בשנת 2014, ובראשן הקמת רשות לאומית לבטיחות ובריאות תעסוקתית. חרף המלצותיה, נכון להיום עדיין קיימת חלוקה בין הרגולציה והאכיפה, שנעשות על ידי מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית בזרוע העבודה, ובין הגהות, ההסברה והדרכה והכשרת כח אדם שנעשים על ידי המוסד לבטיחות וגיהות. **ועדת אדם ציינה שנכון למועד פרסום הדו"ח, אין "יד מכוונת" שתנחה בהתוויית מדיניות לגופים השונים שפועלים בתחום הבטיחות והבריאות התעסוקתית.**

במקום שכל רשות תפעל לפי האינטרסים הארגוניים שלה, בהתאם לסדר עדיפויותיה ואילווציה, יש לרכז את המאמצים הממשלתיים ואת המשאבים השונים ברשות לאומית אחת שזה ייעודה. ברשות תהינה שלוש זרועות – זרוע מניעתית, זרוע אכיפה וזרוע מחקר, לרבות מרכז מידע על הפרות בטיחות ותאונות לאומי. כמו כן, ועדת אדם שמה דגש גם על אכיפה לא אפקטיבית, אי חקירת תאונות עבודה כנדרש, מחסור בכוח אדם מקצועי, וליקויים באיסוף נתונים, מחקר ופיתוח ידע מניעתי בבטיחות בעבודה. על כן, יש לשים את הדגש עם ההכשרה ועל מניעת תאונות העבודה, כדי לייצר "אקלים בטיחות" במקומות העבודה במטרה למנוע תאונות עבודה ופגיעה בחיי אדם.

ב. (אי) קיום התחייבויות המדינה להסתדרות משנת 2018 –

לאור ריבוי תאונות העבודה בענף הבנייה, ובעקבות קמפיין ציבורי על ידי ארגונים ופעילים חברתיים משרדי ממשלה שונים התחייבו כלפי ההסתדרות הכללית בשנת 2018 בשורה של נושאים למען צמצום תאונות העבודה בענף. חרף ההבטחות, רק חלק מהדברים בוצע, ואחרים בוצעו בצורה חלקית בלבד. בין ההחלטות המרכזיות שיש לאמץ לאלתר:

- **רשתות מגן בעבודה בגובה.** הוחלט להקים צוות מקצועי בהובלת מינהל הבטיחות ובהשתתפות משרד הבינוי והשיכון וההסתדרות, שיגיש לשר העבודה המלצות תוך שלושה חודשים, להטמעת החובה להתקין רשתות מגן מתאימות באתרי הבניה. עם זאת, עד היום טרם פורסמו המלצות ועדת ההיגוי שהוקמה בהתאם להסכמות, לכאורה עד כניסתה של רפורמת הפיגומים לתוקף. אך כעת משנכנסה הרפורמה לתוקף החל מינואר 2022, יש לפעול באופן מיידי לגיבוש המלצות ולקידום חקיקה להטמעת רשתות מגן בעבודה בגובה.
- **סמכויות רשם הקבלנים.** הוחלט כי משרד הבינוי יקדם תיקון לחוק רישום קבלנים, שירחיב את סמכויות רשם הקבלנים לפתוח בהליכי משמעת נגד קבלנים שהפרו כללי בטיחות, בהתאם להמלצת מינהל הבטיחות, וכן סמכות התליית רישיון מידית בנסיבות חמורות. חרף מספר הצעות חוק שהוגשו בנושא, הנושא לא קודם בועדת השרים לענייני חקיקה וההחלטה לא יושמה.

- **סמכויות החשכ"ל (החשב הכללי).** בשנת 2018 ניתנה התחייבות להשעות ממאגר הקבלנים המוכרים לעבודות בנייה של הממשלה על בסיס הפרות בטיחות קודמות, או לא להוסיף את הקבלן מלכתחילה למאגר הקבלנים המוכרים. בהתאם, החשב הכללי היה צריך לגבש הנחיות ונהלים ליישום ההתחייבות. למעשה, רק בחודש פברואר 2022, ארבע שנים לאחר שהחשכ"ל גיבש את התנאים המקוריים להכרה, ורק לאחר שהתפרסם נוהל חדש ומקל יותר להשעיית קבלנים מהמאגר (כך למשל, קוצרה תקופת ההשעייה משנה לחצי שנה), החשכ"ל החל בהשעיית קבלנים. עם זאת, עד היום הושעו 4 קבלנים בלבד לפי הנוהל החדש, חרף ריבוי תאונות העבודה בענף הבנייה.
- **הרחבת מעגל האחראיות שיכלול את מזמין עבודה.** הובטח כי שר העבודה יקדם תיקון חקיקה שירחיב את מעגל האחראיות לתחום הבטיחות ויכלול את מזמין עבודת הבנייה ולא יהיה רק את מנהל העבודה. טיוטה של תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה)(בעלי תפקידים באתר בניה), התפרסמה בחודש יולי 2020 להערות ציבור, והוגשו הצעות, אך נכון להיום הטיוטה עדיין בדיונים במשרד המשפטים ובזרוע העבודה ואין צפי להתקנת התקנות.

ג. שימוש בסנקציות למען הרתעה, וחקירת תאונות –

לרשויות המדינה ישנן סנקציות להתרתעת יזמים וקבלנים מהפרת חובות הבטיחות המוטלות על מקומות עבודה כמו אתרי בנייה, מפעלי תעשייה או משקים חקלאיים. חרף הסמכויות המצויות בידי גורמים כמו מינהל הבטיחות, החשב הכללי ורשם הקבלנים, השימוש בפועל בסמכויות אלו לוקה בחסר. כפי שעולה מהדו"ח, הגורמים המרכזיים לתאונות עבודה בענף הבנייה הם קריסה ונפילה מגובה ובענף החקלאות רכב עבודה.

חרף זאת, המינהל הוציא מספר מזערי של צווי בטיחות בענף החקלאות, ובענף הבנייה מרבית הצווים ניתנו בגין:

- (1) אי התאמת ציוד לחוק החשמל, (2) אי עריכת תסקיר על ידי בודק דוודים מוסמך או (3) הפעלת מעלית שאינה ראויה לשימוש, ולא על הפרות בטיחות שקשורות למשל לבטיחות התשתיות והפיגומים לצורך מניעת קריסה, או לציוד מגן בעבודה בגובה. מעבר לכך, כפי שעלה בדו"ח מבקר המדינה מחודש מאי 2022, ובמחקר הממ"מ מחודש דצמבר 2021, המינהל עדיין לא מקיים חקירות על תאונות עבודה בינוניות וקשות, או מצבים של "כמעט נפגע", ויכולת הלמידה והפקת הלקחים לוקים בחסר. כך יוצא אפוא, שהפיקוח על מעסיקים וקבלנים אינו מבוסס על ידע ומחקר שמכוונים את המינהל בעבודת הפיקוח והאכיפה.

יש לדאוג כי הרשויות השונות האחראיות על הנושא יפעלו לחקירה ומיצוי דין בתחום תאונות העבודה, תוך כדי הגדלת השקיפות וידוע הציבור אודות החקירות וקיצור משמעותי של זמני פעולות החקירה ומיצוי הדין, אשר יצטרפו ליישום הסכמות משרדי הממשלה משנת 2018 עם ההסתדרות שטרם יושמו, גם כמעט ארבע שנים אחרי.

כתיבת הדו"ח ותחקיר : עו"ד דיאנה בארון

מחקר ואיסוף נתונים : גלעד ברק

מקורות:

טבלת התאונות באתר 'קו לעובד'

צווי בטיחות שמטיל מינהל הבטיחות

צווי הפסקת עבודה (סגירת אתר בנייה)

פעולות והחלטות רשם הקבלנים

רשימת קבלנים מוכרים

רשימת קבלנים שלא עומדים בתנאי סף בטיחות לפי הוראת תכ"ס 7.10.2

דו"ח מבקר המדינה מאי 2022

דו"ח הממ"מ 26.12.2021

דו"ח ועדת אדם

נתוני בנק ישראל ליום 1/5/2022 על שוק העבודה ודמוגרפיה – תעסוקה ושכר

נתוני מפקד החקלאות